



Patxi López (Portugalete, 1959), fill de l'històric dirigent socialista basc Eduardo López Albizu, és secretari general del PSE-PSOE des del 2002, quan va succeir Nicolás Redondo Terreros. Augura que la llei de partits no morirà mai, però malgrat això és optimista respecte al procés.

“El model del Quebec pot dir-nos per on hem d'anar”

tamendia, que fins i tot parla de terminis per abandonar les armes: “Són processos llargs, calen moltes declaracions en ferm, no serà qüestió d'uns pocs anys, fins i tot el lliurament de les armes caldrà fer-lo amb òrgans de mediació internacional”.

Com seria l'endemà de la pacificació definitiva? Ací també hi ha posicionaments ben diversos. Des de Letamendia –“la gent se sorprendrà de la rapidesa amb què es reconciliarà aquesta societat”–, passant per Mata –“es curaran les ferides, però quedaran les marques, continuarà la manca de respecte, no veure l'altre com un ciutadà... dubte molt que nosaltres veiem aquesta societat realment integrada”–, fins arribar a Sáez de la Fuente –“caldrà que transcórreguen un mínim de dues generacions, hi ha una fractura social important, en alguns casos fins i tot a àmbit familiar”.

Per resoldre la incògnita de com seria una societat basca pacificada i amb un marc polític pactat entre totes les forces polítiques encara cal, però, que tot això passe. El camí té tants entrebancs que esquivar-los només és possible si hi ha una voluntat decididíssima de fer-ho. El PSOE, Batasuna i ETA, de la mà, són els que han de fer-ho possible.

De la mà... O bé pujats a una d'aquelles bicicletes llargues, en què tots pedalen alhora, que transiten a un ritme lent, no precisament a ritme de velòdrom, però els conductors de la qual no acostumen a perdre l'equilibri.

*Victor Maceda
Bilbao
Sant Sebastià*



ETA demana avanços en el procés abans que acabe la tardor.

—ETA no és un interlocutor polític. Hi ha unanimitat entre les forces polítiques basques —llevat del PP, perquè està immers en una altra estratègia— que ETA no tutelarà, ni dirigirà ni incidirà en el diàleg polític. És un principi bàsic des de l'inici, quan diguérem que la pau no té preu polític. Qui entrebanca el camí cap a la pau són els que roben pistoles, els que provoquen la *kale borroka*, els que fan seguiment de regidors, els que amenacen..., són fets incompatibles amb el procés de pau. Aquest món ha de deixar de fer envits als demòcrates i acatar els principis democràtics.

—Els estatuts de la nova Batasuna són en mans dels advocats de l'estat?

—No ho sé, però és evident que perquè l'esquerra abertzale participe en la vida política, en les institucions o en unes eleccions, ha de tenir una formació de caire legal que la represente. A aquest món no se li exigeix res que no se li exigisca a la resta de partits polítics, és a dir, que rebutgen la violència com un mecanisme per obtenir objectius polítics i que funcionen amb principis democràtics. Punt. Ni aquesta llei [de partits] ni aquest país no persegueixen ideologies, només es persegueixen comportaments per impedir que a Euskadi i a Espanya hi haja una formació política que siga una mera tapadora



d'una banda terrorista: que li done cobertura política, que li busque finançament de manera il·legal, que li done suport social. Han de fer política com la resta: amb la paraula, amb la part de raó que els corresponga i amb els vots.

—**Batasuna, que abans de l'estiu lamentava els actes de kale borroka, ara no ho fa. Entén per què?**

—En lloc d'exigir-nos constantment a la resta, haurien d'assumir la seua responsabilitat. Els obstacles per a la pau són les expressions de violència que encara existeixen.

—**La severitat que demostra la justícia i el manteniment de la llei de partits, i l'orgull de no voler sotmetre-s'hi, dificulten que Batasuna siga crítica amb les actituds violentes.**

—Amb l'orgull no anem enlloc. Han d'entendre que en un estat democràtic funciona l'estat de dret. L'estat de dret no està en treva ni en subhasta. És cert que moltes vegades jo també he dit que, segons el mateix codi civil, la justícia ha d'aplicar-se en funció de les circumstàncies. Les decisions de la justícia, però, hem d'acatar-les, es tracta d'un poder independent.

Dit això, hi ha hagut un canvi en la posició política del món de l'esquerra abertzale d'Anoeta ençà. A Anoeta parlaven de la pluralitat de la societat basca, i reconeixien que aquesta pluralitat i diversitat d'idees i de sentiments de per-

tinença havien d'estar implícites en la solució, i també parlaven de la recerca del consens, d'entesa entre diferents sensibilitats. Ara, en canvi, parlen constantment d'autodeterminació, de territorialitat..., que no deixen de ser les seues reivindicacions, i les posen com a solució dels nostres problemes. Espere que ningú no pense que els socialistes, o qualsevol altra formació política que represente una part de la societat basca, renunciarem als nostres principis per a la solució. Això no seria solució, sinó imposició. La via per solucionar els problemes és buscar el denominador comú, i no exigir-nos només a uns que renunciem als nostres principis, perquè això no passarà.

—**Troba que la justícia és més bel·ligerant ara que no en la treva del 1998?**

—Vull ser molt prudent, ací. Vull mantenir-me en els principis de la independència de la justícia, que ha de ser justa i aplicar les lleis. M'agradaria que ho fera atenent les circumstàncies, però vivim uns moments en què s'acumulen una sèrie de decisions judicials que s'entremesclen amb el procés de pau..., però bé, sempre havíem dit que aquest seria un camí llarg, dur i difícil.

—**Però la justícia es mostra més dura ara que el 1998?**

—[Silenci] ...No ho sé, no ho podria dir. Segurament, no?

—**Hi ha qui diu que el Govern espanyol, si així ho volguera, aturaria aquesta embranzida judicial.**

—Qui diga que el Govern pot intercedir en la justícia és que no entén l'estat de dret, i això ho fa tant l'esquerra abertzale com el Partit Popular. L'esquerra abertzale demana al Govern que actue sobre la justícia, però també ho fa el PP, quan diu que no se cedesca davant la vaga de fam de De Juana Chaos. El Govern no imparteix justícia!

—**De Juana Chaos ha advertit que anirà fins a la fi, amb la seua vaga de fam. És un risc per al procés.**

—És un risc i un problema, sí. Ens agradaria que no ho fóra, però ho és.

—**Els ofega la llei de partits, que van impulsar? Que s'hagen querellat contra vostès per reunir-se amb Batasuna n'és conseqüència directa.**

—Jo no m'he reunit amb Batasuna. Batasuna és una formació il·legal, que no existeix, i per tant és impossible que em reunisca amb qui no existeix. Vaig reunir-me amb qui representa una part de la societat basca que es denomina com a "esquerra abertzale", que acostumen a representar entre 100.000 i 150.000 ciutadans i ciutadanes d'aquest país. Vaig reunir-me en un moment [juliol passat] en què consideràvem cabdal dir-los què s'esperava d'ells.

No estem collats, però, per la llei de partits. Ens sembla del tot lògic que un país democràtic es dote d'una llei que impedisca que hi haja formacions polítiques tapadora d'una banda terrorista, igual com impedeix que hi haja formacions l'ideari de les quals siga racista, xenòfob o masclista.

—**Va veure en Arnaldo Otegi un home de pau?**

—Crec que en aquell món hi ha gent, segurament la majoria, que vol buscar una eixida al problema que des de fa quaranta anys és la nostra principal taca. Arnaldo pot ser-ne un, però han d'entendre, com deia abans, quin és el camí.

—**Sovint es compara Irlanda amb Euskadi. Siga o no comparable, serà Otegi el Gerry Adams base?**

—A Irlanda, la política va tirar de la violència cap als plantejaments polítics i democràtics. Ací no ha passat igual.

—**La llei de partits es modificarà a pocs dies dels comicis municipals?**

—No.

—No es prendrà aquesta decisió al mes d'abril, doncs.

—Torne a repetir-ho: a Espanya sempre hi haurà una llei que impedirà allò que impedeix aquesta. No impedirà ideologies, no impedirà la defensa de la independència, però sí comportaments violents i antidemocràtics. Punt. Aquesta llei sempre existirà, en aquest país.

—Si el PP s'haguera implicat en aquest procés, ni que fóra una mica, hauria existit la possibilitat de parlar amb ells sobre la derogació de la llei de partits, com a gest a Batasuna?

—Que no! La democràcia no es desviarà cap a l'esquerra abertzale, ha de ser l'esquerra abertzale qui faça el recorregut cap als plantejaments democràtics. Ara bé, també dic que el PP ha funcionat de manera absolutament irresponsable i fins i tot diria que immoral, en tot aquest procés. Tant que es vanten del Pacte per les Llibertats, un dels seus principis bàsics era que no s'hi juga, amb la política antiterrorista i amb les víctimes del terrorisme, a fi d'afeblir l'adversari polític. Des que va anunciar-se l'alto el foc permanent no hi ha hagut ni cap paraula d'ànim, ja no dic al Govern, sinó a la societat, en el camí cap a la pau. Tot ha estat trencar, trencar, trencar. Trencar significa tornar als temps en què el terrorisme matava ciutadans. Això vol, el PP?

—Els diuen que abans anaven de la mà, i que qui ha canviat de posició han estat vostès.

—L'article 1 del Pacte Antiterrorista diu que la política terrorista la dirigeix el Govern. Durant la treva del 1998, el PP va acostar més de 160 presos, va excarcarar més de 60 etarres —molts d'ells amb més de 200 anys de condemna, entre ells Inaki Bilbao, qui va assassinar Juan Priede, regidor socialista d'Orio—, va reunir-se a Burgos amb HB, quan estava tota la mesa nacional en presó, va anar a negociar amb ETA dient que no hi hauria ni vencedors ni vençuts, que serien molt generosos i que Navarra estaria en el debat. En això, hem canviat nosaltres? Sí, en això sí. L'estat de dret, el defensem bastant millor els socialistes que no el PP. En aquell moment, ens agradara més o menys allò que feia el Govern, assumint la responsabilitat que correspon en un assumpte d'estat, els socialistes vam fer-los costat.

—Era l'època en què Jaime Mayor Oreja i Nicolás Redondo Terreros

“La posició política de l'esquerra abertzale ha variat d'Anoeta ençà”

semblaven una parella de fet. Li semblava la tàctica més oportuna?

—Era la política que segurament calia fer aleshores.

—Va ser una època de frontisme absolut respecte al nacionalisme basc.

—Això està del tot superat. Hem trencat amb la política de fronts, de blocs, a Euskadi. Per nosaltres és bàsic un pacte entre les dues grans sensibilitats que hi ha en aquest país: la nacionalista i la de qui no ho som.

—Darrerament ha suggerit que si el PP troba tan malament la seua reunió amb Batasuna, potser caldrà reconsiderar els pactes que tenen amb el PP.

—El PP ha travessat totes les línies ro-

“No pot ser que el PP vulga fer-nos una abraçada amb un ganivet per clavar-nos-el per l'esquena”

ges de la decència política i democràtica. Des del minut 1 diu que els socialistes traïm les víctimes, que ens rendim davant els terroristes, que claudiquem, que ens arrosseguem... Com a últim graó d'aquesta escalada, volen empresonar o inhabilitar el seu adversari polític. Enyoren els temps en què els tribunals d'ordre públic actuaven d'apèndixs del règim. Volen que els tribunals d'avui dia actuen com a apèndixs de la seua ideologia per a reprimir qui pensa diferent. Cada dia juguen a això, per cert, sense posar cap exemple de quan hem traït les víctimes o de quan hem claudicat davant del terrorisme. Jo ara n'he posat uns quants, del que van fer ells en la treva del 1998.

En política, no s'hi val tot. No s'hi val fer servir les víctimes, la política antiterrorista o el camí cap a la pau, per tal d'a-

tacar l'adversari. Si no rectifiquen aquesta estratègia immoral, els socialistes no estarem disposats a la col·laboració política amb ells. No pot ser que un dia ens vulguen fer-nos una abraçada, però amb un ganivet per clavar-nos-el per l'esquena. Esperem que rectifiquen.

—Parlant de les eleccions municipals, Gotzone Mora serà candidata?

—A l'alcaldia de Madrid? Això és el que he vist en algun confidencial.

—No, em referia a Getxo.

—Pel PSE, radicalment, no, això puc assegurar-ho [Riu]. No sé si alguna plataforma d'aquestes...

—...I Rosa Díez, una vegada acabe el seu mandat al Parlament europeu, tornarà a ser candidata socialista?

—El PSE no la proposarà.

—I el PSOE?

—Segurament tampoc, però no ho sé. Ens hi oposarem, de tota manera [Riu].

—Si el sector que encapçala Joseba Egibar controlara ara mateix el PNB, com influiria en el procés de pau?

—Confie que la línia la continue marcant Josu Jon Imaz, que actua amb absoluta lleialtat pel que fa al procés de pau. Al si del seu partit hi ha posicions molt nacionalistes radicals, que no faciliten el camí cap a la pau. Quan Joseba Egibar diu que la solució passa per l'autodeterminació, la territorialitat i no sé quantes coses més, eleva el nivell d'exigències de l'esquerra abertzale, ja que competeixen dins del mateix món.

—Posem per cas que la mesa de partits va endavant. No serà senzill posar-se d'acord.

—No ho serà. Serà impossible si cadascú va amb el seu programa de màxims. Hem de buscar el denominador comú. De segur que costarà moltíssim, però és possible. Davant la consulta de què parlen els nacionalistes —una proposta de divisió en què, després que els polítics no ens haguem posat d'acord, els ciutadans es trenquen la cara i anem al 51%—, nosaltres proposem que ens posem d'acord i que ratifiquem aquest acord. Afortunadament, hi ha posicions —com l'elaborada pel PNB l'octubre del 2005— que també donen l'esquena al pla Ibarretxe, perquè diuen que l'acord ha de comptar amb el nivell de consens que va obtenir l'Estatut, que va ser votat pel 80% dels ciutadans. Això implica d'entendre's entre diferents.

—El dret d'autodeterminació serà



un gran escull. El model del Quebec podria ser una solució?

—El model del Quebec és democràtic, i pot dir-nos per on hem d'anar. Ara bé, quan els nacionalistes parlen de dret a decidir..., fa 27 anys que els bascos decidim. Podem millorar com decidir? Podem millorar-ho, però al segle XXI hi ha àmbits de decisió complementaris, no incompatibles: els bascos decidim unes coses; amb el conjunt dels espanyols, unes altres; amb els europeus, unes altres, i hem d'entendre que com més amplis siguin els àmbits de decisió en què participe un ciutadà, serà més lliure. Restringir aquest dret a un de sol ens empobreix políticament, socialment i culturalment.

—El col·lectiu de presos, siga amb un manifest o d'una altra manera, pot ajudar al procés?

—El col·lectiu de presos hi pot ajudar, i la política penitenciària també pot facilitar el camí cap a la pau.

—L'esquerra abertzale no vol que la mesa Govern-ETA vaja a 100 per hora, i la mesa de partits, a 5.

—No hi haurà camins de doble via o paral·lels, com deia l'esquerra abertzale. No permetrem que ETA tutele l'escenari polític. La pau no serà conseqüència de la independència, l'autodeterminació i la territorialitat. La pau és conseqüència de l'abandó de les armes i del fet que en aquest país puguem fer política en llibertat, en igualtat de condicions i en democràcia. Els representants, després, tindrem l'obligació de posar-nos d'acord.

—Però Batasuna...

—M'és igual! Haurà d'entendre aquest precepte bàsic, i que entenia a Anoeta. No sé si encara l'entén, amb els canvis polítics, però a Anoeta era així.

—Batasuna no vol que la mesa tècnica avance i que no ho faci la política. Zapatero tindria una bona carta de presentació, i a l'esquerra abertzale li costaria fer-se arrere.

—Fer-se arrere és tornar a matar? He de pagar preu polític per la pau? Això no ho podem acceptar.

—Però ells...

—Els tant em fa!

—...deuen voler obtenir algun rèdit.

—És poc rèdit poder participar en política, com la resta?

*Victor Maceda
Bilbao*

“Sense diàleg polític, per a què volem ser legals?”

Pernando Barrena (Berriozar, 1965) és portaveu de Batasuna. Clama per la derogació de la llei de partits, diu que “ETA és un agent polític” i avisa: “En poques setmanes sabrem si aquest procés pot arribar a una fase resoluciva.”

Fa quatre mesos, evocant l'automobilista Fangio, ens deia que “una cursa no es guanya al primer revolt, però sí que s'hi pot perdre”. On és ara, el cotxe?

—El cotxe continua en la pista, i volem subratllar-ho. Tot i les dificultats, el cotxe continua en la pista, i per nosaltres és fonamental que hi continue. És una voluntat bastant ferma, i fins i tot, si el cotxe derrapa, mirarem de tornar-lo a la pista al més ràpid possible. És un moment polític que fa anys que preparem.

—La sensació de bloqueig sembla afectar les dues bandes negociadores.

—Mourem totes les fitxes que calga, però en tots els jocs de fitxes que conec, després de moure un jugador, mou l'altre. Aquestes acostumen a ser les regles del joc, una expressió molt de moda en boca del Govern. Les fitxes, les ha mogudes els dos últims anys l'esquerra abertzale, des de la declaració d'Anoeta. I el gran moviment de fitxa que ha obert aquest nou joc polític és la declaració d'alto el foc d'ETA, el 22 de març passat. Molt pocs hagueren pensat, aquell 22 de març, que vuit mesos

després estaríem en aquesta situació. El Govern espanyol no ha fet passes en sentit positiu.

El desbloqueig, al nostre parer, passa pel diàleg polític. Evidentment, tota la sèrie d'agressions, d'atacs contra l'esquerra abertzale, que en alguns casos van més enllà del que és l'esquerra abertzale, busca condicionar la nostra aposta política en favor del procés de resolució i afeblir la posició negociadora de l'esquerra abertzale.

No se'ns escapa que hi ha elements del PP incrustats en la judicatura que utilitzen aquest espai de poder per tal de torpedinar qualsevol opció d'avanç, però moltes actuacions de l'Audiència Nacional tenen el patrocini directe del partit socialista. En el cas d'Inaki de Juana, és més que evident, amb una petició inicial del fiscal de 96 anys, aplaudida fins a rabiari per portaveus molt qualificats del partit socialista; amb una petició posterior del fiscal de dotze anys, que ha possibilitat aquesta condemna.

—Considera un ultimàtum, el comunicat recent d'ETA?

—No.

—Parla de “final de la tardor”.

—El considere una constatació de les dificultats objectives que hi ha al voltant d'aquest inici del procés. Hi ha distintes concepcions de per què volem dur endavant aquest procés, que uns l'anomenem de resolució i uns altres l'identifiquen amb un mer procés de pau: per a nosaltres, el procés de pau és una part del procés de resolució.

Demà mateix ETA podria decidir de dissoldre's i el Govern podria deixar en llibertat tots els presos polítics. Seria una notícia d'una envergadura enorme, però les arrels del conflicte quedarien intactes. Tornaríem a tenir una ETA, o un fenomen de violència política semblant, en dos o tres anys, i tornaríem a tenir presos polítics en mesos, com va succeir amb l'amnistia del 1977.

—Tornant a l'ultimàtum d'ETA...